

УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ФОРМУВАННЯМ ТА ВИКОРИСТАННЯМ КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

¹Вінницький національний технічний університет

Анотація

В даній статті розглянуто теоретичні засади формування та використання капіталу підприємства. Проведено аналіз джерел та концепцій формування капіталу, визначено фактори, що мають суттєвий вплив на формування структури капіталу.

Ключові слова: капітал, власний капітал, позичковий капітал, структура капіталу, формування капіталу.

Abstract

In this article was considered theoretical bases of formation and use of the company's capital. The analysis of sources and concepts of capital formation, the factors having significant influence on the formation of capital structure.

Keywords: capital, equity capital, debt capital, capital structure, capital formation.

Вступ

У процесі діяльності будь-якого підприємства важливу роль відіграє вирішення проблеми забезпечення його функціонування необхідним та достатнім обсягом капіталу, що є запорукою ведення ефективної господарської діяльності й отримання високого кінцевого фінансового результату. Джерелами формування капіталу підприємства можуть бути як власні фінансові ресурси, так і позикові. Для більшості підприємств основною частиною і базою усього фінансового капіталу є власний капітал, але діяльність підприємства в системі ринкової економіки неможлива без періодичного використання різноманітних форм залучення позикових коштів.

Основна частина

Процес формування капіталу підприємства являє собою сукупність узгоджених та пов'язаних способів і методів залучення у господарський оборот виробничих ресурсів, що використовуються (способи і методи) економічними службами й органами правління підприємства в ході формування капіталу. Цей процес мусить забезпечувати виконання таких функцій: вибір, планування і залучення ресурсів в оборот, розподіл ресурсів відповідно до обраної стратегії підприємства та контроль за формування капіталу.

Формування капіталу підприємства розпочинається з розроблення черговості цього процесу на основі досліджування потреб ринку, визначається стратегія і прибуткова політика підприємства. Після цього відбувається оцінка економічних здібностей організації, тобто визначаються можливості виробництва, менеджменту, персоналу і маркетингу. Далі оцінюється потенціал підприємства або шанси основних засобів, трудових, фінансових й інтелектуальних ресурсів. Складається цільовий бізнес-план, у якому розраховуються потрібні ресурси для формування капіталу, план вибору, пошуку, залучення та обґрунтування джерел [1].

Капітал підприємства формується з метою задоволення необхідності у придбанні потрібних активів і оптимізації його структури з позиції забезпечення відповідних умов для продуктивного його використання.

Враховуючи мету процес формування капіталу підприємства оснований на п'яток принципів [2]:

1. Врахування можливостей розвитку господарської діяльності підприємств.

Процес формування структури і розміру капіталу залежний від завдань, які забезпечують його господарську діяльність підприємства не тільки на початковому етапі його функціонування, але і в майбутньому.

2. Відповідність розмірів капіталу, який залучається, до розмірів активів підприємства, які створюються.

Загальна необхідність в капіталі підприємства виходить з його необхідності в позаоборотних і оборотних активах. При створенні нового підприємства визначають загальну потребу в капіталі для цього використовують, як правило, два основних методи:

прямий метод ґрунтується на встановленні потрібної суми активів, які дають право новому підприємству почати господарську діяльність.

непрямий метод ґрунтується на розрахунку показника “капіталоємність продукції”.

3. Забезпечення найкращої структури капіталу з позиції оперативного функціонування.

Складові капіталу мають вплив на рівень рентабельності власного капіталу і активів, тобто на рівень фінансової та економічної рентабельності підприємства; характеризує систему коефіцієнтів платоспроможності та фінансової стійкості, тобто ступінь провідних фінансових ризиків, а також утворює співвідношення рівня ризику та прибутковості в ході розвитку підприємства.

4. Забезпечення мінімізації витрат щодо утворення капіталу з багатьох джерел.

Ця мінімізація відбувається підчас управління вартістю капіталу.

5. Забезпечення найбільш ефективного вживання капіталу в ході господарської діяльності.

Втілення в життя даного принципу здійснюється шляхом максимізації показника рентабельності власного капіталу за встановленим для підприємства ступенем фінансового ризику.

При вирішенні питання щодо схеми формування структури капіталу та джерел його фінансування можливі два основні напрямки: змішане фінансування (формування капіталу за рахунок власних і залучених коштів в різних пропорціях) та повне самофінансування виключно за рахунок власних ресурсів. При виборі будь-якої схеми необхідно враховувати переваги та недоліки різних джерел фінансування, виходячи безпосередньо з поточної фінансової позиції конкретного підприємства. Загальноновизнаними є такі переваги та недоліки [3]:

- власний капітал: його перевагами визнається простота залучення, висока здатність генерування прибутку у всіх сферах діяльності, забезпечення фінансової стійкості розвитку підприємства, його платоспроможності в довгостроковому періоді, зниження ризику банкрутства, а недоліками – висока вартість (теоретично), неможливість забезпечення перевищення коефіцієнта фінансової рентабельності підприємства над економічною (теоретично), обмеженість обсягу залучення фінансових ресурсів для розширення операційної та інвестиційної діяльності підприємства на окремих стадіях життєвого циклу, обмеженість обсягу залучення, а отже, і можливостей суттєвого розширення операційної та інвестиційної діяльності підприємства в періоди сприятливої кон'юнктури ринку на окремих етапах його циклу;

- позиковий капітал: його перевагами визнаються відносно широкі можливості залучення, забезпечення росту фінансового потенціалу підприємства, нижча, у порівнянні з власним капіталом, вартість, здатність генерувати приріст фінансової рентабельності, а недоліками – ризик зниження фінансової стійкості, залежності та втрати платоспроможності, висока залежність вартості запозиченого капіталу від коливань кон'юнктури фінансового ринку, активи, які сформовані за рахунок позиченого капіталу, створюють меншу норму прибутку, складність процедури залучення та ін.

Висновок

Отже, підприємство, яке використовує позиковий капітал, має більш високий фінансовий потенціал розвитку і можливості приросту фінансової рентабельності, але при цьому суттєво збільшується фінансовий ризик і загроза банкрутства.

Визначення основних методик аналізу формування капіталу підприємства показало, що можливості використання різних джерел формування капіталу значною мірою впливають на ефективність управління його структурою. Сьогодні більшість вітчизняних промислових підприємств не має можливості використовувати внутрішні джерела для формування додаткового капіталу у необхідному обсязі. Залучення додаткового капіталу пов'язано із використанням зовнішніх джерел його формування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Управління структуванням власного капіталу акціонерних товариств / Р.А. Славюк, Н.М. Чиж. – К.: УБС НБУ, 2009. – 358 с.
2. Яремко І.І. Управління капіталом підприємства: економічний і фінансовий інструментарій. – Львів: Каменяр, 2006. – 176 с.
3. Попов О.Є., Котов А.М., Зайцева Т.Г. Розподіл і реалізація корпоративного контролю при формуванні капіталу акціонерного товариства. - Харків: ВД «ІНЖЕК», 2009. – 320 с.

Анастасія Олександрівна Хомюк — студентка групи МОП-12, факультет менеджменту, Вінницький національний технічний університет, Вінниця.

Науковий керівник: *Олександр Йосипович Лесько* — кандидат економічних наук, професор, завідувач кафедри економіки підприємства і виробничого менеджменту, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця.

Khomiuk Anastasiya Aleksandrovna – student group MOP-12, Department of Management, Vinnytsia, National Technical University, Vinnytsia.

Supervisor: *Alexander Iosifovich Lesko* – candidate of economic Sciences, Professor, head of the Department of Economics of enterprise and production management, Vinnytsia national technical University, Vinnitsa.